

Lebrecht Friedrich Benjamin Lentin

Observationum Medicarum ...

Fasc. 1

Lipsiae: Guelpherbyti: Meisnerus, 1764

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn818663634>

Band (Druck) Freier Zugang

Ms. 3421. (1)

J. Vogel

OBSERVATIONVM
MEDICARVM

FASCICVLVS PRIMVS

AVCTORE

LEBR. FRIDER. BENIAM.
LENTIN

M. D. ET IN COMITATV DANNEBERGENSI
PHYSICO.

PRAEFATVS EST

D. RVD. AVG. VOGEL
IN VNIVERSITATE GOTTINGENSI
PROF. PVBL. ORD.

LIPSIAE ET GVELPHERBYTI
APVD IOH. CHRISTOPH. MEISNERVM
ANNO MDCCCLXIIII.

OBSERVATIONVM
MEDICARVM

FASCICVLVS PRIMVS

AUCTOR

LEBR. FERDINANDVS

M. D. ET IN BERGHEI

PRÆFATVS EST

D. RVD. AVG. VOGEL

IN VNIVERSITATE GOTTINGENSIS

PROF. P. BL. ORD.

LIPSIÆ ET GYELPHERBYTI

MDCCCLXXXIII

ANNO MDCCLXXXIII

ILLVSTRISSIMIS

ATQVE

EXCELLENTISSIMIS DOMINIS

DOMINIS

AUGVSTISSIMI AC POTENTISSIMI

MAGNAE BRITANNIAE REGIS, BRVNS-

VICENSIVM AC LVNEBVRGENSIVM

DVCIS ELECTORIS

CONSILIARIIS INTIMIS

ET

STATVS ADMINISTRIS

DOMINO
RVDOLPHO IOHANNI
L. B. DE WRISBERG

DYNASTAE IN WRISBERGHOLTZEN, BRVN-
KENSEN, HOLZMINDEN, WESTLEN, AR-
MENSEVL, ET SELLENSTED

REL.

SVMMI APPELLATIONVM TRIBVNALIS
REGII ET ELECTORALIS
PRAESIDI;

DOMINO
GERLACO ADOLPHO
L. B. DE MVNCHHAVSEN

DYNASTAE IN STRAVSVRTH

REL.

REGIAE ET ELECTORALIS CAMERAE
PRAESIDI

DOMINO
CAROLO DIEDE
L.B. DE FVRSTENSTEIN

DYNASTAE IN MADELVNGEN, FVRSTENSTEIN,
WELLIGERODE ET IMMICHENHEIM
REL.

MAGNO PER DVCATVM CELLENSEM
ADVOCATO

DOMINO
IOHANNI CLAMERO
AVGVSTO
L.B. VON DEM BVSCHÉ

DYNASTAE IN WALBECK, QVENSTADT,
REL.

DOMINO
LEVINO ADOLPHO
L. B. DE HAKE

TOPARCHAE OHRAE, DIDERSENII BVCHEN-
HAGENII ET DASSELLII

REL.

CONSISTORII REGII ET ELECTORALIS
PRAESIDI

DOMINO
BVRCHARDO
CHRISTIANO

L. B. DE BEHR

DYNASTAE IN STELGHTE

REL.

DVCATVS LVNEBURGICI, PINCERNAE

ET DAPIFERO

NEC NON

PRINCIPATVS VERDENSIS MARECHALLO

HAEREDITARIO;

HEROIBVS IN TOGA EMINENTISSIMIS
FELICITATIS FAVLTICAE CASTODIBVS

DOMINO

FRIDERICO AVGVSTO

SIMPLI

L. B. DE HARDENBERG

BYNASTAE IN HARDENBERG, LEYNDIA V,

GELEMAR, SCHLOEBEN

REF. D

ILLVSTRISSIMIS FORVM

DOMINO

CHRISTIANO DITERICO

L. B. VON DEM BVSCHÉ

DEPOTISSIMVS CAVTOS AC CENSVS

LEBE FRIDER. BENIAM. LEYNDIA

HEROIBVS IN TOGA EMINENTISSIMIS
FELICITATIS PVBLICAE CVSTODIBVS
VIGILANTISSIMIS

BONARVM LITTERARVM FAVTORIBVS
MAXIMIS

MAECENATIBVS SVIS INDVLGENTISSIMIS

HASCE OBSERVATIVNCVLAS

SVMMO PIETATIS CVLTV

D. D. S.

ILLVSTRISSIMIS EORVM
NOMINIBVS

DEVOTISSIMVS CVLTVR AC CLIENS

LEBR. FRIDER. BENIAM. LENTIN.

LECTVRIS

s.

R. V. D. A. V. G. I. V. O. G. E. L.

Tanta saepe est eruditorum virorum, vel optimorum, atque sapientissimorum, cum primum se efferunt timiditas, vt sine patrocinio aliquo lubentius latere velint, quam prodire in publicum. Et laudanda sane est istiusmodi puffillanimitas, animique debilitatio magis, quam incre-

) 5

pan-

panda. Etenim qui hanc prae se ferunt,
neque sibi metipsis nimis placent, quod
quidem vitium, inter eruditos alias non
rarum est; ^{ne} atque arroganter quidquam
facere gestiunt. Singularis ergo mode-
stia Cl. Lentinii mihi etiam probanda fuit,
qua permotus, sine mea qualicunque tu-
rela atque commendatione suas volebat
typis exscribi observationes, veritus, ne
quum ab incognito Viro profiscantur,
eruditis displicerent neque gratiam ejus
villam facerent. Ego vero, quamquam
nihil eorum omisi, quae ex ipsius mente
nimiam timiditatem eximerent, non potui
tamen Ipsum a suo desiderio defectere:
quapropter quam mihi imposuit praefandi
provinciam, quam lubentissime & non si-
ne magna animi voluptate in me suscepi,
cum laudandi occasionem & commendan-
di publice Virum nanciscerer, quem non
vno nomine aestimo atque diligo. Popu-
laris ille meus est, & discipulus & amicus
singularis, cujus felicitatem promouere
mihi semper religio fuit; quam vero ipse
sibi

tibi solus parauit ingenio, doctrina, humanitate, sinceritate aliisque egregiis animi virtutibus, ita, vt a patria remotus, patriam alibi longe meliorem, multosque amicos ac patronos inuenerit, suscipientes ipsum, ac eximium colentes. Atque ita sustentatus ac nutritus meus Lentinius, summa alacritate medicinam tam feliciter exercuit jam per octo circiter annos, vt an melior fortuna ipsi contingere potuerit, ego valde dubitem & is ipse forte dubitabit. Quantum autem ille in arte profecerit suo ingenio, suisque viribus, obseruationum illa factura lectionis facile demonstrabit. Morbos ille sanauit rebelles, remediis haud vulgaribus; audacter saepe & haud timide, sed cum ratione & prudentia eos aggressus est; monstrauitque passim longe praestantiora remedia ad sanandos morbos, quam quae vulgus nota sunt. Quapropter nullus dubito, quin & exercitati fatis & veterani medici ab hoc juniore aliquid ediscant. Atque cum non vulgares atque tritas ejus obseruationes inue-

inuenerim, quas beneuole mecum com-
municauerat; ipsum quam maxime solli-
citati instigauique, vt eas publici juris fa-
ceret. Nam si qui milleni alii libri in pu-
blicum prodeunt, nemini pene legen-
tium vtiles sint, cum nil nisi quid iam mil-
lesies consignatum sit, contineant; obser-
uationibus tamen practicis semper suum
pretium manet, neque nimis earundem
crescere numerus potest. Donum hoc est
multo pretiosius auro, quo vtinam omnes
exercitati ac felices Medici remunerari col-
legas suos velint. Etenim hoc mihi per-
suadeo, nullum esse medentium, cui non
in praxi sua, singulares casus vsu veniant,
& qui non subinde praestantiora remedia
ad hunc vel illum morbum sanandum ex-
quisiuerit. Talia ergo si cuncta propala-
rentur, heu! quantum emolumentum in
pathologiam atque therapiam inde non re-
dundaret. Scrib. Gottingae M. Ianuario
1764.

INDEX

INDEX OBSERVATIONVM
GENERALIS.

OBS. I.

*De fistula thoracis, cum reiectione puris per os
lethali.*

OBS. II.

De fistula thoracis feliciter sanata.

OBS. III.

Dysenteriae epidemice grassantis historia.

OBS. IIII.

De eximio enematum usu in dysenteria.

OBS. V.

*De dysenteria granidae, ipsiusque infantis re-
cens nati.*

OBS. VI.

Vulnus cranii XXXXVI. die lethale.

OBS. VII.

Rara species convulsionum.

OBS:

OBS. VIII.

Olfactus & auditus abolitus ex menstrui fluxus vitio.

OBS. VIII.

De efficacia pilularum Edimburgensium squillicarum in oedemate pedum, dyspnoea & podagra.

OBS. X.

De denigratis faciei partibus in acuta.

OBS. XI.

De virtute medica scintillarum electricarum in paralyfi.

OBS. XII.

De efficacia radicis Ipecacuanbae in Hydrope.

OBS. XIII.

De enormi Haemorrhagia post partum.

OBS. XIII.

De Peripneumonia pituitosa oleo bezoardico Wedelii externe adhibito quam citissime sanata.

OBS. XV.

De emetici efficacia in hernia incarcerata.

OBS. XVI.

De moschi viribus in asthmate convulsivo.

OBS.

OBS. XVII.

De moschi viribus antispasmodicis.

OBS. XVIII.

De carie & sphacelo ex panaritio male tractato.

OBS. XVIIIII.

De inoculatione variolarum in nouem infantibus suscepta.

OBS. XX.

De seriori vsu venesectionis in acutis.

OBS. XXI.

De Haemiplegia variis stipata symptomatibus, superveniente febre sanata.

OBS. XXII.

De febre verminosa pleuritidem mentiente.

OBS. XXIII.

De Taenia.

OBS. XXIIII.

De pleuritide.

OBS. XXV.

De Hydrope, ex catameniorum vitio, sanato.

OBS. XXVI.

De febre intermittente tertiana in continuam transeunte pessimisque stipata symptomatibus.

OBS.

OBS. XXVII.

De grauiditate apparente.

OBS. XXVIII.

De spina ventosa & cancro labii superioris & nasi.

OBS. XXVIII.

De efficacia mercurii sublimati corrosiui in spina ventosa.

OBS. XXX.

De hydropo ascite casus singularis.

OBS. XXXI.

De sudore per triduum durante & subito lethali.

OBS. XXXII.

De febre maligna remittente cum peculiari symptom. hydrophobiae baud multum absin.

OBS. XXXIII.

De ulcere abdominis, per quod varia fragmenta ossium, dentes, crines, carnesque prodire.

OBSER.

OBSERVATIO I.

*De fistula thoracis cum reiectione puris
per os lethali.*

Robusti corporis vir, lacertosus,
potator, postquam, ad iram
concitatus, hyemali tempore,
per integram horam in rure
commoratus fuisset, incidit in
inflammationem laevi lateris, quae neglecta & a
se ipso & a Medico aequae ac chirurgo, quorum
hic parum curans emplastrum duntaxat dia-
chylon cum gummatibus dolenti lateri super-
dat,

A

dat,

2 Obs. I. De fistula thoracis cum reiectione

dat, ille vero infusum solum theiforme pectorale & puluerem temperantem exhibet. In suppurationem intra octiduum terminatur. Quo elapso ego accersitus inuenio

- 1) aegrum ex phthisi tussientem, atque inter haec magnam vim materiae tenuis ex flauo viridescens expuentem.
- 2) dum aeger in sinistrum latus se vertit aut se erigit, fluctuatio humoris in thorace percipitur.
- 3) febris lenta adest.
- 4) tumor extrorsum in thorace eminebat.

Abcessum istum cum in apice mollem deprehenderem protinus aperiri curavi in parte inferiore; quo facto fere sesquimensura puris effluxit, ejusdem conditionis ac per os efferebatur, tenuis, ex flauo viridescens. In statum vlcis absconditum specilli ope ipse ego inquirens, aperturam vlcis sibi fecisse inter quartam, quintamque costam veram sentio, dumque aegrum interrogo, an ipsi iam quid doleat? respondet: minime, & inter haec percipio & flatum per vlcus exire.

Hisce nondum contentus, vltius examinando pergo, atque varios ductus, fistulas dicunt, inuenio, vnum retrorsum versus scapulam tendentem, alterum vero ad dorsum descendentem. Injici curavi Essentiam myrrhae sine alcali, cum pauxillo olei therebinthinae remixtam; interne vero data sunt medicamenta antiputredinosa,

dinosa, Tinctura antipyretica Clutoni *) Chinnæ cortex cum syrupo balsamico & nonnulli pulveres nitrosi. Inter horum vsum malum in deterius quidem non ruit, attamen nihil de eo leuatur, quin potius aeger diurno & immodico perfunditur sudore, longe tamen ac antea mitiori, vrina rubicunda dimittit sedimentum albicans, materiae purulentæ simile, rubicundis punctulis distinctum. Lingua inflammatorio obducta est corio, in cuius tergo albicans videbatur rima: vt vno omnia dicam verbo, pessima quæuis aderant symptomata, siue vlcus, siue tabescentem pulmonem spectes. Magna interim vis materiae e vulnere effluebat, & vires aegri simul decresebant.

Diarrhoea pessimorum in phthificis signorum focus accedebat, cum singulari omnium adstantium nares feriente foetore. Dies post aliquot oculi torui & pupillae immobiles reddebantur, altero demum omnium malorum finem imposuit mors.

Ex hac obseruatione quam clarissime patet, pulmonem sugere posse & attrahere contenta in cauitate pectoris liquida: & abscessus ejusmodi, nisi tempestiue aperiantur, pus sibi viam per musculorum interstitia facere.

Illud adhuc notandum est: quod aeger præ omnibus aliis acida concupiscebat, quod in

A 2

phthi-

*) describit hanc Tincturam KLEINIUS in libro *Selectus medicamentorum* dicto.

¶ *Obs. II. De fistula thoracis feliciter sanata.*

phthificis & alioquin in omni vlcere quorumuis viscerum pluries obseruau; nec sane inimica illis talia deprehendi.

Credebat aeger, more phthificorum, longe abesse vt moriretur.

OBSERVATIO II.

De fistula thoracis feliciter sanata.

Subnecto statim aliam similem historiam, vbi multo citius abscessus plaga fatis alta aperiebatur.

Virgini cacochymicae XXIV circiter annorum pustula in latere thoracis sinistro proxime sub mamma subnascitur, quae in majorem sensim molem distenta cum insigni dolore, magnitudine tandem caput infantis refert. Aduocor & absque omni titubatione abscessum aperio omnem fere modum excedentem, & emissa plurima materia, specilli ope canalem detego retrorsum vergentem, quem pariter nunc quoque aperiendum duxi. Vicus & canalem primis diebus, linteo carpto sicco, posteaque digestiuo vnguento, conuenientique emplastro tegi. Labiis vero valde inflammatis decoctum corticis ex aqua calcis superdedi, & iniectis quoque balsamicis finiu sanationem. Interne mercurialia per octiduum, & decoctum ex aqua calcis

Obs. III. Dysenteriae epidemice grassantis histor. 5

calcis viuae & cortice peruuiano postmodum dedi. Valde necessarium est, vt ejusmodi abscessus tempestiue, plaga sat alta aperiantur; alioquin metus est, ne viam sibi in cavitatem thoracis faciant.

Vrina instar phthisicorum erat. Circa vesperam febricula accendebatur, noctu cedens sudoribus. Prima quidem septimana post apertionem vlceris ea ingrauescebat, cortex autem & calcis aqua omnem extinguebant ejus notam.

OBSERVATIO III.

Dysenteriae epidemice grassantis historia.

Inde a mense Septembri a. 1751. vsque ad Martium anni 1752. omnis fere gens Diepholziurum torminibus excruciabatur. Reduces plures e Belgio, vbi captandis Turfis aliisque durioribus laboribus victum quaerere consuerunt, pedibus oedematosis, facie pallida inflata, ventre tumido, torminibusque erant comprehensi, excruciatique. Dura gens & agrestis, morbum debellare studebat, partim hauitu ex olei theribinthinae dimidia vncia & spiritus vini Gallici vncis quatuor, aut solo spiritu vini Gallico, cui piper hispanicum infusum, quod ipsum deinceps, vna cum spiritu ebibit, & quo majorem inde ardorem percipit, eo feliciteram

ram fore sibi persuadet: partim ad leniora, non magis tamen appropriata, Pastinacam, calamum aromaticum, & crustam panis superacenso Spiritu vini tostam ventrique superimpositam confugit. Durante caeterum dysenteria lacte, caseo, pane Westphalorum, lardo ejusmodique aliis vescitur, quorum usu malum durum in modum ingrauescit. Sitis, inappetentia, internus calor auctus praecursores quasi sunt morbi, sequitur intensus dolor intestinorum cum tenesmo, rejectio faecum tenuiorum, mox pituita, mox sanguine, mox utrisque remixtarum. In nonnullis vomitus simul aderat, sique cuidam pedes antea tumebant, oedema ingrauescebat, venter inflabatur; contra, si durante demum dysenteria pedes tumescebant, fluxus desinere videbatur. In statu morbi appetebant melius aegri. In lethali statu tertio die ante mortem angina gangraenosa accedebat, nullo modo refrananda. Adaugebatur etiam internus ardor, donec pulsus vacillans aut intermitens, mortis praenunciatus, notam sphaceli dabat. Nullius sexus, nulliusque aetatis pepercit durus morbus, adeo ut infantes eodem gradu vexarentur ac juvenes & juvenes prout adulti utriusque sexus. Plebs magis laborabat praenobilioris geniturae hominibus. Lotium mingebatur albedi coloris, statim putrescens. Singultus in principio morbi saepe aderat. Febris nota leuissima, adeo ut sub initium horrorem tan-

tantum notauerim. Flatuum emissio, doloris remissio, fitis diminutio, venter collapsus, decrementum morbi indicabant. Exitii notae erant: Singultus, dejectio materiae foetidae ac purulentae, anima foetens, extremorum tremor cum pulsu debili, interiorum aestus cum siti inexinguibili, & angina ut plurimum gangraenosa, quae halitum graueolentem praenuncium habebat. Nullum sane noui euasisse angina prehensum. Statim inter ejus initia, dolor ventris euanescebat, unde multi perperam felicem morbi euentum augurabantur.

Curacionem morbi ita aggressus sum, ut inter initia statim morbi & per superius & per inferius os, materiem acrem eliminarem: quod optime fiebat, vitro antimonii cerato, cujus grana decem pro rustico Westphalo vix sufficiebant, cum alii quatuor granis affatim purgarentur. Postridie Tincturam rhabarbari absque sale tartari cochleatim dedi, partim ut obstructionem ventris, a purgante vehementiore metuedam impedirem, partim vero etiam ut resistentia quaedam vitri spicula, & hinc inde intestinis adhaerentia euocarem, partim denique ut respectum ad hepatis labem, sine qua vix nascitur, haberem. Quarto circiter die, caeteris paribus, enemate alui fluxum dysentericum cohibere studui, absque omni quidem ingrauescentium symptomatum metu. Clysteris formula haec erat: Recipe Corticis simarubae drachmas

℞ 4

duas.

3 *Obs. IV. De eximio clyster. usu in dysenteria.*

duas. conc. & coq. in aqu. com. vncijs sex ad remanent. vnc. quatuor. Coque pari modo Glutinis scrinariorum aut Ichtyocollae drachmas duas in aquae com. vncijs octo ad remanent. vnciarum sex M. & adde Balf. de Copaib. gut. duodecim, aut p. r. n. vitell. ouor. N. ij. M. D. Sancte attestor, hoc clystere me multos a grauissimo morbo tuto ac celeriter persanasse. Dum antea consiliis aliorum medicorum inhaererem, & medicamentis per os solum assumptis vsus fuisssem, vix tertiam partem seruare potui. Et sane medicamenta hausta nimium prius corrumpi & inuolui videntur ab acri, pituitosa & corrodeute materia, ac ea loca vbi iuuare debent attigerint, quo ipsorum facultates labefactantur. Omnis vesca ex lacte, ovis, carnibus juniorum animalium & panis fermentatus, perniciofa erat; contra vero vtilis, fucolada in aqua communi cum pauco vino cocta, & panē bis cocto comessa.

OBSERVATIO IV.

De eximio clysterum usu in dysenteria.

Nobilis matrona septuaginta annos nata, cruciatus quam maximos in imo ventre percipit, non adeo multo post diarrhoea sequitur, quo
sol-

Obs. V. De dysent. grau. ipsiusq. infant. rec. nati. 9

soluuntur aliquantisper cruciatus isti, ast per bre-
ue tantum interuallum, siquidem posthaec, ma-
jori impetu recrudescabant, exteriora frigebant,
interiora summo ardore tenebantur, inappeten-
tia, nausea, vomitus, & dejectio per inferiora,
dolor lancinans, frequenter infestabant, cui
adhuc addo frequentem lypothimiam, pessi-
mum post hujusmodi euacuationes symptoma.
Inter initia neglectui habuit aegra & consilium
sequuta est pharmacopolae, guttulas calidiores
stomachicas & laudanum liquidum decernentis.
Cum autem hisce parum vel nihil proficeretur,
& malum potius in deterius rueret, in eo de-
mum auxilio utebatur. Protinus ergo dedi-
vitrum antimonii ceratum ad duo grana, quo
sumto octies vomuit & quater deiecit. Postea-
que tres horas quiete transegit, quo facto ene-
ma injici demum curavi; hocque vnico clystere
auscultauit dirus morbus.

OBSERVATIO V.

*De dysenteria grauidae, ipsiusque infantis
recens nati.*

Vnus jam infantis mater, & nunc de nouo
vtero gerens, dysenteria prehenditur. Nonus
jam voluebatur grauiditatis mensis, quapropter

A 5

drasti-

drastico purganti locus non erat; soluto partu infans ejulatum constanter edidit, & faeces deiecit purulentas, sanguineque hinc inde permixtas.

Mater pari modo torminibus afficiebatur, lochiis tamen simul purgabatur, & caeteris partibus sat commode vivebat. Absoluta lochiali purgatione methodo inhaerebam toties jam usu comprobatae; quam ob rem propinabam vitrum antimonii ceratum ad grana duo, quo quater vomuit & ter deiecit, postero die praebebam tincturam rhabarbari aquosam absque sale tartari paratam, denique clysterem antidyfentericum injici jussi, & sic dolores & dejectiones derepente cessabant, absque villo infecuto detrimento.

Infantem ab acri materia & a morbo ipso pulvis purgans pro infantibus paratus, & simile enema. Et hac methodo centenos & quod excurrit persanavi dyfentericos.

Nunquam tamen omisi urgente necessitate decoctum simarubae saturatum & in connubio ichtyocollae & nonnunquam opii potandum dare.

OBSERVATIO VI.

Vulnus cranii XXXXVto die lethale.

Comitis de Guoyon servus a milite gregario
ex.

exercitus Gallici capite vulneratur, in regione paululum altiore a squamosa futura dextri lateris. Vulnus multum cruorem fundebat. Deligatur a Chirurgo Gallo rudi sane modo, siquidem nil ille moliebatur, nisi quod digitum vulneri intruderet, & hinc inde agitaret, spiritumque vini infunderet. Cum demum meae curae aeger traderetur, inquiri specilli ope in vulnus, & praeter fissam externam tabulam depressum os inuenio. Adhibita quidem bono cum successu sunt medicamina, interim circa octaua diei confinia sinister pollex paralyticus fit, maximo clarissimoque cerebri percussu indicio. Inter haec vero appetitus vigeat, incommodum aeger nullum sentit, digestio bona, & hilaris animus, si excipias decimum quartum diem, quo conuulsionibus prehendebatur; haec vero non nisi finistrum adeoque vulneri oppositum latus corripiebant, cum spasmo oris cynico, finistrorsum magis vergente. Accersitus statim propinabam guttulas meas contra conuulsiones & statim desinit malum, aegerque statim ac ad se rediit cibum auide desiderauit manducauitque. Sensim vero sensimque totum brachium lateris finistri & motu & sensu priuatam est. Dolor capitis locum super orbitam dextram per interualla tenens, primae statim Venae sectioni cessit, & toties etiam repetita est operatio quoties malum recruduit. Tertia hebdomade iterum conuellitur, releuatus vero guttularum ope.

ope. Modiolo perforandum quidem Cranium fuisset, nisi apparatu fuisset destituti. Quapropter naturae soli pro dolor! aeger relinquendus erat. Quinta septimana vulnus apertum seruari vix poterat, ac circa finem ejus pus valde declinabat a statu pristino bono & saniosum apparebat. Sextae initium interitum minabatur aegro, conuulsionibus de nouo prehensio, quas sopor profundus sequebatur. Vesicatoria tum quidem bina applicabantur surae, & intra scapulas, euigilabat aeger postridie, lassitudo vero modum fere excedebat, & alius non nisi clysterum ope deiciebat. Insculis variisque stimulantibus reficiebatur. Breui post sopor redibat absque praegressa conuulsione, isque durabat ad vsque medium hujus septimanae, ronchus, pulsus intermittens, foetor scybalorum, inuoluntarie excretorum, signa instantis mortis dabant, quae & XXXXVIto die sequebatur. Aperui cranium, & vis puris viridescens oppleuerat ventriculum dextrum anteriorem, in quarto serum viridescens confluerat. Inferior cranii tabula in duo frusta oblonga, acuta, duos pollices longa, dimidiumque lata, & in tres apices definentia diffracta erat, hisque firmiter adhaerebat dura mater. Externa cranii tabula acuto ense percussa erat, & labia vulneris externae tabulae, pariter ac labia integumentorum, ab invicem discesserant.

OBSER-

OBSERVATIO VII.

Rara species conuulsionum.

Virgo rustica quatuordecim annorum die XXV Ianuarii circa vesperam, cum nihil morboſi in corpore ſentiret, ſubito ſibi imaginatur, pedes eſſe inflatos, & omnem ſupelleſtilem domeſticam velut fellas, menſas &c. eſſe diffractas, anxietate ſumma prehenditur, attamen inepta haud loquitur, inter haec verò conuelli- tur & agitur thorax, muſculi abdominales, artus ſuperiores, collum, adeo vt mille crede- res agitari articulis. Interim omnes ſenſus vi- gent, loquitur ſed anxie, & tanquam longo fa- tigata curſu, ſentit ſibi aliquid gulae infixum adſcendere per ſtomachum e ventriculo, & ab emiſſo ructu paulo melius ſe habet. Hoc ma- lum per acceſſiones rediit, & interdum inte- grae horae ſpatio deſiit. Quamuis per inte- gram horam paroxiſmum perpeſſa eſt, vires ta- men prout alias fieri conſuevit ipſi non adeo fractae ſunt, colloquia cum adſtantibus neſcit, & ſat hilariſ eſt. Fouerì jubebam partes geni- tales balneo ex herbis emollientibus & ſapone, interne verò ad placandum conuulſionum furo- rem, guttulas ex eſſentia caſtoſei, laudano li- quido & liquore anodyno compoſitas prae- bui;

14 *Obs. VIII. Olfact. & audit. abolit. ex menstr. &c.*

bui; quibus assumtis terriculofum fympoma remifit.

Non multo poft ac tempus mēftruūm rediret in eandem calamitatem recidit, & confugit ad guttulas olim vfu comprobataf, fed fruftra eaf nunc adhibet. De nouo aduocatus video faliuam copiofe ex ore effluere, aegraque fimul dolores in infimo ventre fe percipere ait. Quam ob rem emeticum praebendum iudicaui, quo rejecta copiofiffima pituita, fimul aliquot guttulae fanguinis e naturalibus ftillant, & fic fulmine celerius, omnis labor, omnisque conuulfio euauit.

OBSERVATIO VIII.

Olfactus & auditus abolitus ex menftrui fluxus vitio.

Foemina XXXXVIII annorum, iter facit per loca paludofa nudatis pedibus & menftris fluentibus. Cefabat ftatim menftraus fluxus, & horroreprehenditur foemina, altero die & Olfactum & Auditum perdit, febrisque accenditur. Chirurgum adit caftrenfem, qui optimo confilio omnem neruum ad reftitutionem menfium impendit. Succedit opus, & extemplo redeunt & olfactus & auditus; nunc vero LII annos nata, vna cum his menfes plenarie ceftant,

Obs. VIII. De efficac. pil. squill. in oedem. ped. Sc. 15

fant. Loco menstruorum per vterque cacoë-
theis vlceribus obsessus est. Incommodum ve-
ro haud exiguum per haec sentiens, coalescere
finit vlcera, sed quo magis haec consolidantur,
eo pertinacior fit horum sensuum obstipatio.
Quapropter coacta consilium medici adire,
meum efflagitat auxilium. De noua pedum ex-
ulceratione cogitans, vesicatoriis eandem ten-
taui, postquam tumorem oedematofum antea
paulisper ope massae pilularum squilleticarum
resolueram. Et sic diu aperte seruatis vlceribus,
iisdemque multum humorem fundentibus, se-
quebatur pristinus dictorum sensuum vsus.

OBSERVATIO VIII.

*De efficacia pilularum squilleticarum in
oedemate pedum, dyspnoea &
podagra.*

Pedes ruffici oedemate adeo distenti erant, vt
mirum dictu! ad sternum vsque adscenderet tu-
mor. Dysenteria quondam laborauerat, & te-
mere cohibitum fluxum sequebatur vastum hoc
oedema. Anxietas summa & angustia pectoris
diu noctuque torquebant aegrum. Dabam sta-
tim quotidie drachmas duas Massae pilularum
squilleticarum, & ecce! tertio jam die flacci-
diq

dior cutis & paulo liberior pulmonum vsus, spem faciebant reconualescentiae. Augebam indies dosin adeo vt ad tres drachmas quotidie ascenderem. Hoc modo euacuebatur intercus aqua. Ne autem noua colluuiens deserta vacua inueniret, corticem post liminio adhibui limaturae chalybis nuptam, qui tantum profecit, vt suos labores absque vilo incommodo rursus subire potuerit.

Podagrigo sexagenario dedi tertio ab accessione die binas drachmas dictarum pilularum & quarto ab assumptione die postquam assumserat vnciam vniam, derepente remiserunt & dolor & inflatio.

LIIII OBSERVATIO X.

OBSERVATIO X.

De denigratis faciei partibus, in febre acuta.

Miles gregarius Alsatus, febre acuta, in via comprehensus & per duos dies vectus tandem ad nos transferebatur. Tertius dies etiam sine vilo auxilio praeteriit. Misericordia erga illum, ad desperationem fere redactum, ductus, eundem visito, atque de raro phoenomeno obstupesco, dum nasum, palpebras, labia, linguam & vngues prorsus denigratas video, aegro summa anxietate, summisque doloribus hypochondrii

Obs. XI. De virtute medica scintill. electric. &c. 17

chondrii dextri diuexato. Postridie mors vitae finem imposuit.

Hippocrates hac de re conferri meretur in Coac. praenot. 212. & 493. & Epidem. III. p. 1006. 1007.

OBSERVATIO XI.

De virtute medica scintillarum electricarum in paralyfi.

Placet quaedam ad memoriam mandare de efficacia scintillarum electricarum in paralyfi ex apoplexia. Tredecim annorum puer exemplo tanquam apoplecticus concidit. Summo mane aduocor, soporosum inuenio aegrum, stertentem & totum latus dextrum paralyticum. Duo vesicantia statim applicari jubeo, pariter ac clysterem acriorem, cujus vero usum parentes renuerunt, perinde ac Venaesectionem. Infundo illico spiritus cujusdam portionem ori. Altero die ad se rediit, & haesitanter loquitur. Fotibus aromaticis & spirituosis comparandis parentum crumena haud respondebat. Machina igitur electrica scintillas euocare decreui, & simul fotum animalis recens maectati applicaui. Electricum experimentum, ad quod vitrum limatura veneris intus loricatum adhibui, quotidie bis repetii. Sexto die jamjam pedem non
B solum

solum mouere & obambulare poterat etsi baculo innixus, sed & brachii ac loquelae vsus aliquis redibat. Maximam difficultatem manus faciebat, vtpote quae ad decimum tertium diem immobilis persistebat. Sensim vero sensimque & haec tonum suum naturalem recuperavit.

OBSERVATIO XII.

*De efficacia radice Ipecacuanbae in
Hydrope.*

Emeticorum & purgantium insignis vis resolvens, minori dosi propinatorum hodie cuilibet quidem nota est, interim priorum vsus in hydrope nondum hodie est frequentatus. Operae igitur pretium videtur, istum singulari obseruatione exponere. Nauta ex immoderato vsu spiritus ardentis, & diuturna refrigeratione corporis in naufragio incidit in hydropem, sustulitque omnia incommoda hydropis constanter, per mensem & ultra, de quaerendo auxilio parum sollicitus. Prae difficili & anhelosa respiratione, vix verbum proferre poterat, & omnia membra, brachium vtrumque si exceperis ita tumebant, ac si puluinaribus inuoluta essent. Praebui statim in initio purgans valentius, & dein

dein potandam dedi quotidie mensuram decocti semiuinosi ex Ipecacuanhae drachmis tribus & rhei vna. Primis diebus de nausea conque- rebatur, sensim vero sensimque ventriculus me- lius ferre poterat decoctum. Sexto die prae- cordia molliora iam facta, spem recuperandae sanitatis dabant, sensimque transpiratione & mictu acceleratis, breui tempore reconualuit. Iucundissimum erat spectaculum, quomodo in- dies moles infimi ventris decreveret, & aeger facilius respiraret, cibum appeteret, sitim exi- gua copia potulentorum falleret, obambulet, & tandem absque incommodo laboribus se rur- sus subliceret.

De euacuatione aquae subter cutem per vri- nae vias, obseruationem addo. Rusticus, cui fluxus alui dysentericus ab adstringente fortiori remedio, erat coërcitus, incipit pedibus tume- fieri. Augetur indies oedematosus tumor adeo vt primis quatuordecim diebus, vsque ad abdo- men adscenderet. Pilulas squileticas sequebatur frequens mictus, qui sane ingens fuit, & sic oedema inde dispulsum erat. In duobus hydro- picis cutem super malleolis plaga satis alta ape- rui, fasciaeque circumdedi, adeo vt inde exiret plurima aqua. Et hac operatione multum qui- dem ienati sunt aegri, nullus vero horum in integritatem rediit, inprimis cum conclamatae res erant, & nimis sero auxilium afferebatur.

OBSERVATIO XIII.

De enormi haemorrhagia post partum.

Septemdecim infantum mater, durante decima octava grauiditate variis symptomatibus, iisque perquam molestis diuexabatur. Haemorrhagiae uteri, diarrhoeae, dolores ex passione hysterica, alternatim excruciabant, perquam macilentam grauidam. Partus decimi septimi infantis erat ex praeternaturalium numero & laboriosissimus, partim ratione situs embryonis, partim ex obstetricis imperitia. Foetus erat naribus praeviis. Obstetrix infantemprehendit, & vno quasi ictu, absque vlla adhibita operatione, extrahere conatur; vnde collum infantis strangulabatur a contracto orificio uteri, adeo ut nec antrosum, nec retrosum moueri foetus, nec digitus quidem adigi potuerit. Rebus ita compositis obstetrix truncum foetus lateribus asperioribus inuoluit & auxilio trium aliarum vetularum, tanto impetu atripiunt foetum, ut is inde interficeretur. Ossa bregmatis, & os occipitis sese mutuo obtegebant, vertebrae cervicis erant luxatae, adeo ut collum dimidio plus elongatum & extensum videretur. Integumenta capitis a fragmentis ossium erant lacerata. Fieri aliter non poterat, quam ut
puer-

puerpera in summum vitae discrimen inde concideretur. Absolutam demum torturam (partus nomen enim nullo modo meretur) excipiebant hypothyimiae grauiore, haemorrhagia, qualem legisse me vnquam haud recordor. Paululum ad se rediens stragulis imponitur, vbi sensim sensimque vires recolligit. Dolorem vero constanter perseverantem in dextro hypochondrio percepit, sub menstruo fluxu tantum remittentem. Fluor albus continuo fere rituulo manans omnes consumere videbatur vires, qui vero medicamentis ex marte paratis; nominatim Tinctura martis cydoniata aut pomata, & liquore pro lauando dorso & abdomine, ex aqua reginae hungariae & balsamo peruuiano nigro parato vt & infessu ex roborantibus herbis, auscultabat. Breui post decima octaua vice vtero concepit, statimque a prima emanatione fluxus menstrui dolores ex hypochondrio dextro reerudescabant. Quare primis tribus aut quatuor grauiditatis mensibus, tertia quaque hebdomade sanguinem e vena brachii mitti curauit, quo dolor remittebat. Quarto grauiditatis mense varia frustra coagulati sanguinis ex vtero descendeabant, graueolentia. Dedi cum euphoria dosin pilularum balsamicarum Stahlii, quas maior sanguinis coagulati sequebatur effluxus. Quoniam vero noua metienda erat haemorrhagia, sanguinem e brachii vena mittendum esse duxi. Fluxus sistebatur, & sat commode se aegra habebat.

B ;

bebat.

bebat. Quo propius autem a partu abfuit, eo magis foetus laeuam partem quaerebat, adeo vt vltimis grauiditatis diebus totum foetum in sinistro latere tantum quaesueris. Die ante partum, cum ad templum ueheretur & e rheda exiliret, vesicam ruptam percipit, omnium vero dolorum ad partum praeuorum inscia. De repente ergo domum redit & partum non modo, sed & dolores summa animi inquietudine expectat. Ast transit nychthaemerum, quo motum foetus plane nullam sentit. Altero mane vnico dolore ad partum, foetus dextrum pedem atque sinistrum brachium offert. Fascia circumdari pedem dextrum iubebam, simulque praecipiebam vt obstetrix, laeuam suam manum sub maxillam foetus adigeret, & sursum ferret, hocque facto sinistrum pedem quaereret, protrahendo, caputque in pelium deprimendo partum absolueret. Secundinae facili opera soluebantur vna vero cum his pro pullulabat eximius riuus sanguinis. Lypothymia, inseparabilis comes horum malorum erat. Vixque lectum intrauerat ac insignior quantitas sanguinis ex parte coagulati emanabat. Iterum in lypothymiam grauem puerpera incidit, adeo vt vix refocillari potuerit. Interim vsque ad diem a partu tertium res puerperae bene erant compositae. Mane vero caput dolebat cum suffuru aurium. Inquirebam in causam, & fluxus lochialis subsistebat. Ad hunc renocandum

dum

dum ergo, suppeditaui pulueres ex nitro depu-
rato, castoreo & lapidibus canerorum paratos.
Dolores inde remittebant, lochiaque redibant.
Circa vesperam haemorrhagia tanto cum impe-
tu reuertebat, vt quantitate vno insultu pro-
pullulante vix sex quartariis capere potuisses.
Mortuae imaginem iam adepta erat aegra, &
egomet ipse de reditu in vitam desperabam.
Omnis hic igitur mouendus erat lapis, quo im-
modicus iste sanguinis fluxus partim sisteretur,
partim refocillaretur & simul redderetur tot in-
fantibus mater, & marito conjux amatissima.
Decerneram ideoque extemplo decoctum fatu-
ratum ex aceto vini pauca aqua diluto, cort.
Granat. vitriolo martis & Gallis, quod cum lin-
teis quatruplicatis abdomini superdabatur. Vix
secunda vice reiteraueramus cum paulisper ad
se rediret puerpera; nihilominus vero iterum
iterumque illud applicabamus. Per interualla
etiam praebui cochlear vnum alterumue vini
rhenaui, pauca aqua temperati, ex quo mul-
tum roboris in nervos defluxit. Posthaec assidue
sumsit pulueres ex castoreo & nitro cum eupho-
ria. Finita purgatione lochiali, fluor albus
tanta vi promanabat, vt collectus quartarium
vnum adimpleuerit. Inter eius initia nihil ad
eundem coercendum prorsus adhibebam, do-
nec mammae flaccidiores redderentur. Hoc
facto redibam ad vsum martialium, cum inter-
positis leuioribus purgantibus, quorum egre-

24 *Obs. XIV. De peripneum. pituit. oleo bezoard. &c.*

gium usum satis deprædicare non possum. Sub primo menstruo fluxu, rursus hæmorrhagiam uteri metuens, quatuordecim diebus ante eorum apparitionem venam aperiendam curavi. Fluxus tamen multo erat copiosior ac unquam, ob debilitatem partibus inhaerentem. Quo stadio demum absoluto rediit ad martialia, & per hæc ad pristinam sanitatem.

OBSERVATIO XIV.

*De peripneumonia pituitosa oleo bezoardico
Wedelii externe adhibito quam citissime
sanata.*

Tres menses natus infans, grauedinem cum angustia pectoris contrahit, aluus plane clausa est, nec purgantibus exsolui se sinit, sed clysteribus tribus tandem aperitur. Suffocatio metuenda erat a materia catharrhosa in pectus delata, quapropter lintea quatruplicata oleo bezoardico Wedelii imbui & integrum thoracem eis inuolui curavi: post bihorium ingens pituitæ vis ex naribus manans pulmones liberauit.

OBSER-

OBSERVATIO XV.

De emetici efficacia in bernia incarcerationata.

Talis aeger meae curae tradebatur, postquam obseruationem celeberrimi *Zachariae Vogelii* *) memoriae mandaueram. Praebui emeticum ex *Ipecacuanha* & post modum reponi facili opera intestinum prolapsum poterat.

OBSERVATIO XVI.

De Moschi viribus in asthma conuulsiuo.

Credibile vix est quantam miseriam sustulerit iuuenis viginti quatuor annos natus, ex asthma conuulsiuo tam vehementi, vt sibilo aeris inspirati, adstantium aures non aliter afficerentur, ac illo sono venti, aedificiorum latebras impetuose perflantis. Statis temporibus, praesertim autumno & hyeme reuertebat malum, & tunc omni fere vesperi misere excruciebat aegrum vsque ad horam quintam vel sextam matutinam.

B 5

Tuf-

*) Merkwürdige Krankengeschichte &c. &c. Erste Sammlung. Rostock und Wismar 1756. p. 143.

26 *Obs. XVII. De moschi viribus antispasmodic.*

Tussis illud praecurrebat. Venter erat constipatus isto tempore, urina mittebatur albicans. Variis incassum adhibitis remediis tandem deglutiendos dedi pulveres ex Moschi grano vno, lapidum cancrorum granis decem, quorum quotidie tres sumebantur, & circa vesperam rhabarbarinum pro laxanda aluo. Transpiratio melius tunc succedebat, & quarta jam die paroxismus leniebatur, vt deinceps rarius accederet. Per quatuor menses hos pulveres constanter sumsit, & nunc plane non amplius ejusmodi affectum experitur.

OBSERVATIO XVII.

De moschi viribus antispasmodicis.

Foemina quaedam nobilis peculiari spasio, a Medicis cynico dicto, quotidie fere diuexabatur, posthaec leuissima febris accendebatur, apices digitorum frigebant, vola manus madebat, & sanguinis motus velocior aderat. Cortice peruviano domari non poterat febricula & martialia etiam incassum adhibebantur. Quare nunc moschi vires experiebar. Quoniam non omnes foeminae aequae bene moschum ferre possunt, inter initia tantum capsulas pro capiendis pulueribus adaptatas leuiter eodem obliniui, & cum intelligerem

gerem quod odorem ejus absque incommodo ferre posset, addidi primo die granum dimidium, altero integrum & sic sensim ascendi vsque ad quatuor grana, quo facto nullo amplius spasmi nota sentiebatur. Eundem praestitit effectum in alia foemina Iudaea pari fere morbo vexata, & haec quoque eundem bene sustulit.

OBSERVATIO XVIII.

De carie & sphaecelo ex panaritia male tractato in pollice feliciter sanatis.

Hocce autumnno plus quam quindecim panaritia obseruare mihi contigit, & foemina quaedam eodem pariter erat diuexata. Chirurgus incisionem pollicis neglexerat, quo materies collecta primam phalangem pollicis eroderat. Dolores immanes misere excruciabant aegram. Postquam ego accerserbar, sphaecelo iam occupatam inuenio secundam phalangem, brachium tumidum, & inflammatum. Phalangis primae integumenta putrescebant & insignem spargebant foetorem. Omnem adeoque substantiam sphaecelofam vsque ad sanae partis confinia cultro extirpauit, sanum vero lanceola multis locis incidi, & oleum caryophyllorum cum peruiano balsamo vulnusculis infudi. Manum brachium-
que

que linteis ex decocto corticis peruuiiani & florum chamomillae e calcis aqua inuolui. Interne pariter copiose corticem deglutiandum dedi. Non multo post omnis nota putredinis delebatur, & e vulnere bonum pus emanabat. Postquam nunc alia adhuc frustula carnis refecaue-
ram, quo ad os perueniri posset, omnem ejus superficiem nigrore obductam conspiciebam. Quotidie adeoque sexies instillaui oleum caryophyllorum balsamo peruuiiano nuptum, relicto linteo carpto imposito. Pollicem fouebam supra memorato decocto. Aliquot diebus praeterlapsis, frustulum ossis nigricantis auferri poterat. Brachii tumor inter haec euauit, & vulnus demum vnguento digestiuo persanabatur.

OBSERVATIO XIX.

De inoculatione variolarum in nouem infantibus suscepta.

In variarum aetatum infantibus, praemissa debita corporum praeparatione, variolas insitione excitaui, partim autumnno, partim vere. Natu horum maximus erat vndecim annorum & sex mensium, minimus trium annorum. Nonnullis ante insitionem dedi, mercurium dulcem, nonnullis liquorum decoctum, interposuique
vbi-

vbique purgationes. Valetudinarios ad protractiorem vsu medicaminum adstringebam, pariter ac ad accuratiorem diaetam. Tertia vel quarta circiter hebdomade, sura incisa venenum variolarum gassipio exceptum vulnere indidi, idque emplastro glutinante obtegi. Inde ab hac die, singulo vesperi pediluuium subcalido utebar. In hoc stadio, nempe ab insitione vsque ad febrem Tincturam florum papaueris rhocados exhibui, nonnunquam etiam rheo aluum duxi. Eruptio variolarum nec eodem die nec iisdem sub circumstantiis contigit. Leuissima tantum febris accendebatur, in alio nono rursus decimo quarto in alio, adeo vt nulla certa regula statui possit. In plurimis secundo aut tertio paroxifimo exanthemata in conspectum veniebant. Vulnere non idem pus manabant, in quibusdam erat tenuius, in aliis spissius. Primum signum infectionis dabant pustulae exiguae circa labia vulneris, quas in omnibus obseruaui. In duobus exanthemata admodum rara. Vnus ex his vnam immaturam deuorauerat, vnde maximi ventris cruciatus & diarrhoea sequebatur, & variolae partim euanescebant, partim nigrescebant. Data vero rhabarbari Tinctura theriaca Andromachi remixta, dolores ventris cum diarrhoea remiserunt, & variolae de nouo propullularunt.

Ad aliam bigam transeo. Vnus horum decem annos erat natus. Cum adhuc in praeparatione

ver-

verfaretur, incidebat in Icterum, qui vero appropriatis medicamentis fatis cito obtemperabat. Hujus foror nouem annorum, ab incunabulis fere ferpigine, variisque aliis efflorescentiis cutis obfessa fuerat, multa pituita erodente e naribus fluente. Hanc mercurio dulci & lignorum decocto purgavi. Inde a decimo aut duodecimo die ab infitione variolae turmatim e cute efflorescebant, morbusque sine incommodo finiebatur.

Reliquis quinque infantibus vna eademque hora inferi morbum curavi. Longe autem distantibus diebus propullulabant exanthemata. Natu horum maximus vndecim annorum cum dimidio, duodecima demum hebdomade febrem expertus est, vulnere nonnunquam coeunte, quod vero studio apertum feruabam, nullus vero conuulsionibus prehensus est. Nec in peiore statu verfari videbantur, si natu maximum excipias, qui inter eruptionem ischuria duorum dierum vexabatur. Illiui vero subinde oleum petrae perinaeo, & statim leuatum inde malum fuit. In his quibus multa pituita e naribus profluebat, copiofior non modo prouentus erat pustularum, sed copiofius pus ipsa vulnera fundebant, & cum bene fuppuraret vulnus, imminuebatur pituitae fluxus & oculorum quoque fqualor. Materia e vulnere variolis infecti excepta eandem viam ac pus ex incifa variola ex-
erit.

OBSER-

OBSERVATIO XX.

De seriori usu Venaesectionis in acutis.

Cum mihi delatae erant curationes militum gallicorum Dipholzam obsidentium, vnus ex hisce laborabat febre ardentissima. Pluries jam vena pertusa erat, ast inefficax. At cum decima quarta die venam rursus pertundi curaueram, vix credibile est quantum solatii exinde hauserit miles. Quum enim angeretur ardore, inquietudine, deliriis, secessu inuoluntario aliisque incommodis, post venam sectam sudor, tranquillitas, animus compositus, aliaque quae aegrum in sanitatis statum reuertentem decent, paulatim aparebant. Postridie vrina mingebatur cocta, sedimentum affatim deponens, adeo vt quem prius perditum credidisses, nunc sanitati redditum paulo post dixeris.

Parem efficaciam praestitit Venaesectio in foemina per octo dies iam acute febriente. Aphona erat, sudoribus frigidis persusa. Aperiri tum venam brachii iubebam & non multo post ac vnciae circiter tres emissae erant, melius se habebat aegra, adeo vt deletae fere flammulae vitali nouus inde substerni videretur ignis.

Bene tandem etiam reconvalescit.

Alia foemina valde ex febre ardet, consilium
chi

chirurgi perniciosissimum sequens, qui nil nisi liquorem anodynum cum Essentia corticum aurantiorum maritatum, morbo opponit. Quibus per decem morbi dies vsa, sic, vt singulo bihorio sexaginta guttulas assumeret. Ad extrema acta aegra, furibunda, & anxia, ardensque tandem meae curae tradebatur. Ante omnia ergo venam aperiendam duxi & emissas decem uncias sanguinis, sequebatur quies, & non multo post sudor, cum notabili omnium symptomatum remissione, propinabam oleum bezoardicum Wedelii, & oxymel simplex decocto hordei dilutum. Quibus remediis superavi febrem.

Valde credibile est, venaesectionem circa criseos confinia administratam in plurimis morbis acutis plus auxilii praestare, quam inter eorum initia, siquidem huiusmodi venaesectio tardio rem sanguinis motum reddit, qui ad exturbationem materiae coctae valde necessarius est. Et sane manifestum est quod in plerisque acutis morbis anodyna plus praestent circa crisin, quam temperantes pulueres, Iulepi ac Mixturae, quod per illa secessus particularum vitiatarum facilitatur. Non nego interim usum venaesectionis etiam in initio morborum, siquidem ipse ea vtor. Plura exempla serioris venaesectionis usum confirmantia apponere non volui, ne repetendo molestus fierem.

OBSER-

OBSERVATIO XXI.

De Haemiplegia variis stipata symptomatibus, superueniente febre sanata.

Vidua quaedam plus quam sexagenaria, Haemiplegia prehenditur. Huic multum sanguinem e brachii vena mitti curavi, & versus vesperam cum fascia remiserat, insignem cruoris molem de nouo vena fudit, vnde vero debilior facta aegra haud fuit. Paucis post horis quatuor veficatoriis brachium suramque vtramque exulceravi, cum notabili torporis decremento. Quarto morbi die de graui dolore vrente, in vmbilicali regione, & de dolore tensiuo sub dextro hypochondrio conquerebatur (sinistrum latus occupauerat haemiplegia) videbaturque morbus die septimo transitum in diarrhoeam minari. Quapropter clysterem emollientem applicari duxi, qui vero cum nihil moueret, repetebatur adhibita acriori medicina. Remittebant inde haec symptomata paulisper, redibant vero postridie immensi dolores, quibus sopiendis cataplasma abdomini & emplastrum saponatum hypochondrio superdedi. Fixi erant hi dolores, quamobrem inflammationis futurae aut clandestinae metus erat; accedebat etiam aestus, sitis,

C

lice

ficcitas oris, & nonnunquam singultus. Ad fallendam sitim aquam dedi bibendam, super Cremore tartari, saccharo & cortice citri coctam, simulque Mixturem quae ex lapidibus cancrorum, aceto vini solutis, camphora cum pineis trita, nitro depurato, & sale ammoniaco constat. Clysterem quoque infundi curavi pariter camphoratum, & sic fulmine celerius glificens ignis extinguebatur. Pulsus per totum fere morbi decursum erat naturali similis, vrina citrina, cutis madida, & tamen ficcitas oris, & fitis erant indomabiles, nec aluus respondebat. Verissima hic deprehendi CELSI de morbo regio effata *) "soletque accedere & fitis & dolor capitis, & frequens singultus, & praecordiorum dextra parte durities, spiritus difficultas, membrorum resolutio." Quam obrem & de obstructo hepate cogitare coepi, imprimis cum facies & oculi flavescebant **) saporeque amarus percipiebatur, & color urinae rubicandior videbatur. Hac via ergo ductus decoctum rhabarbarinum cum Althaea dedi, ad recludenda loca obstructa, quo faeces durioris consistentiae in globulos redactae primo conatu rejiciebantur. Continuo ejus usu per quinque dies

*) Lib. XIII. Cap. XXIV.

**) Cels. l. c. Color autem eum morbum detegit, maxime oculorum, in quibus, quod album esse debet, fit luteum.

dierum spatium, rediit paulatim color naturalis tam faciei, quam urinae.

Noua vero ludebatur scena a die inde vigesimo primo. Febrem nempe incidit continuam remittentem, multo stipatam aestu, versus vesperam intensiore, sudore fere nullo, aut parco. Ad quam debellandam dedi inter initia sulphur auratum antimonii, radice serpentariae virginianae nuptum. Per octo dies alius clausa feces demum deposuit foetidissimas, quod sulphur erat tribuendum. Statim pilularum balsamicarum drachinam dimidiam in conuenienti vehiculo solutarum propinaui, ad euerrenda omnia ea, quae sponte natura excludi non poterant. Posthaec cortice peruuiano, aut ejus extracto, itemque decocto vinoso, superaui febrem. Intestinorum laxitas restabat reparanda, quam ob causam propinaui puluerem ex Stomachico Birkmanni, croco martis aperitiuo stahlis, & oleo quodam aethereo, pro rerum indigentia. Tandem, cum oedematoso tumore malleolus sinister circumdabatur, omis- sis pro tempore martialibus pilulas squille- ticas Edinburgensium deuorandas dedi, quae tumorem dispulerant. Redii tum ad usum martialium & nominatim Tincturae martis cydoniatae. Quibus remediis aegra contua- luit.

OBSERVATIO XXII.

De febre verminosa pleuritidem mentiente.

Puer rusticanus nouem annos natus, insigni horrore, cum insequente aestu & doloribus punctoriis, in thoracis dextra regioneprehenditur. Medicamenta pleuritidi accommodata a me decernebantur, ast incassum. Altero die cum eum visito, pulsus erat pleuriticorum haud absimilis, tamen mollior, facies tumebat, & prae intensissimo aestu comburi fere videbatur, delirabat, abdomen contrectabat, & digitis nasum subinde fricabat, quapropter de vermibus mihi nunc nascebatur suspicio, nec frustra adhibui nunc anthelmintica & inter haec clysterem ex lacte & oleo lini paratum. Non multo enim post, aluum deposuit, quo simul nouem lumbrici exierunt & derepente aeger in integritatem rediit. Similem alio tempore obseruauimus casum ubi praeter alia pleuritica symptomata, tussis cum sanguinis sputo aderat. Solo fere pulsu dignosci potest.

OBSERVATIO XXIII.

De taenia.

Difficilis res est, taeniam expellere. Omnia non-

nonnunquam medicamina is vermis respuit. Nec instrumento facile educi se patitur *) nec amarissimis semper cedit, multo minus lacte allicitur. Nuperrime autem cum virgo quaedam Essentiam jalappae purgandi scopo sumfisset, ejus vi taenia expulsa fuit trium vlnarum longitudine. Non multo post iterum sumfit medicamentum & de nouo prodierunt frustula taeniae. Alio medicamento purganti cedere recusauit. Commodissimum anni tempus ad expellendum vermem ver est. Hoc & praeterlapso anno haec obseruare licuit, dum in variis subjectis tunc temporis sponte, integri prodire. Nemo ignorat, quanta symptomata ab hoc verme proueniant, sub larua aliorum morborum saepe latentia. Febres, conuulsiones, haemorrhagiae, laernae malorum!

Q. S. Samonicus :

*Quid non aduersum miseris mortalibus addit
Natura, interno cum viscere TAENIA
serpens*

*Et lumbricus edax viuant inimica creati?
Quod genus assiduo laniat praecordia morfu
Saepe etiam scandens oppletis faucibus haeret,*

Obsessasque vias vitae concludit anhelae.

C 3

OBSER-

*) Vermischte Schr. aus der Naturw. Chym. und Arzeneygel. Erstes Stück. Franckf. an der Oder 1756. p. 199. seq.

OBSERVATIO XXIII.

De Pleuritide.

Frequens hic morbus est, & quotannis multi eodem conficiuntur. Terribilis quidem ille videtur, at vilissimis, nec e longinquo petitis remediis, imo domesticis auscultat. Breuis est nec diu quem torquet. Aestiuu vero pleuritis plus habet periculi. In initio morbi si diarrhoea acciderit pessimum est. Vomitum quinto die salutarem vidi. Dolor intrascapularis, aut circa claviculam certissimum reconualescentiae signum est, si ad septimum vsque diem perdurat. Subita dolorum & tussis remissio tertio die contingens breui post apoplexiam futuram denunciat. Malum quoque est primis statim diebus sputa coctorum similia rejicere. Sinistri lateris punctura rarior esse consuevit, paucos in animum reuocare possum. Omnia in vno horum erant pleuritidi dextri lateris similia, si vomitum quinto die excipias. Biliosa ter euomuit, nec debilior inde factus est; ipso dein hoc die reliquam saburram decocto laxatiuo Manag. ad duas uncias euerrendam duxeram, quo facto quiete dormiuit, altero die sputa & vrinae erant cocta & sudoris magna vis propululauit. Inde ab hoc die appetitus quoque redibat.

bat. Purgantia vero in hoc morbo maxima cum circumspectione propinanda esse ILL. TRILLERVS *) bene monet; neque prius danda ac de apparatu prauorum humorum in primis viis haerentium certissimi sumus. Clysterum vsum eximium esse ex m. l. Auctore noui. At si eiusmodi inquinamenta altius haerent, tunc lenissimo laxante, quale mannatum decoctum est, vti, haud superuacaneum est, imo necessarium.

Magnum etiam auxilium in lacte positum est, quippe quod calide cum linteis quadruplicatis, aut in vesica lateri dolenti superdatum egregie se gerit: mollit enim & humectat, & siccitati ab interno aestu optime succurrit. *Bonetus* vnum alterumue tabum pulmonum pleurae adhaerescere in cadaueribus a pleuritide jugulatis deprehendit. Sub aestu enim intensissimo, pleuritidi proprio, glutine quasi pulmones obducti pleurae adhaerent. Hinc patere videtur acies dolorum inter tussendum, vbi nempe pulmones a pleura magno impetu auelluntur. Vsum adeoque topicorum lateri affecto superdatorum facile quisquis comprehendet. Vescicantium in hoc morbo vim nondum expertus sum, & sane nolui dolorum cohorti nouum tormentum addere.

Cum de externis quaedam proposita sint remediis, de internis quaedam suggerere proximum

C 4

est.

*) in elegantissime conscripto libello de Pleuritide.

est. Phlebotomiam non memoro tanquam auxilium omnibus notum. Id vnicum tantum ad-
dere placet, maximum leuamen venae sectionem
adferre, si in brachio ejusdem lateris instituat. Internorum medicamentorum apparatus exiguus
quidem est, ast multorum salute comprobatus. Inter initia nempe lateralis morbi, potendam
do, mixturam ex aquis sic dictis pectoralibus, Veronicae, Tussilaginis, Hysopi &c. cum oxy-
melle squillitico & pro circumstantiarum ratio-
ne pauco nitro remixtam. Pergo hisce vsque
dum respiratio liberior, & excretio sputorum
faciliori opera peragi potest. Posthaec sub fe-
bris remissione nonnunquam extractum corticis
peruiani saccharo lactis maritatum deuoran-
dum dedi. Post vnum alterumue a prima af-
funtione remedii diem optime plerumque se
aeger habet; dumne ipse vitium commiserit,
quod morbum grauiorem reddat. Quae reliqua
de pleuritide monenda forent, latinissimus
TRILLERVS in supra cit. libello optime &
quam perspicacissime persecutus est.

Interim non poenitebit hic legisse, lateralem
morbum podagra, quale exemplum bis, aut
oedemate, quod semel vidi solui posse. Loco
enim sudorum, hallux e podagra dolere & ru-
bere incipiebat. Alliciebam protinus podagri-
cam materiam fermento sinapi maritato, quo
intra nychthaemerum ille tumescebat, & aeger
inde in sanitatem redibat. In plerisque morbis
natu-

naturae vestigia premere optimum est, & in podagrico homine altero semper oculo, hallucem respicere debet Medicus. Oedemate soluebatur pleuritis, loco sputorum, quae plane non excernebantur, & funestum euentum secuturum minabantur.

Nuper adhuc effectum vidi singularem, quem camphora in pleuritide peripneumonica edidit. Cum ex certis signis cognoueram, peripneumoniam conjunctim cum pleuritide proli dolor! aegram torquere, camphoram cum extracto cascariillae aquaso in forma pulueris dedi, & incredibile est, quantum inde solatii hauserit aegra.

OBSERVATIO XXV.

De Hydrope ex catameniorum obstructione sanato.

Alibi jam a me memoratum est: optimam methodum Hydropi medendi in eo consistere, vt fortiora euacuantibus praemittantur resoluentia. Verissimum hoc rursus deprehendi in virgine mensibus inordinatis jam diu vexata, & a sex mensibus inde chlorosi laborante, absque tamen fluore albo. Febris simul praesto erat remittens cum immani caephalaea: Pedes fiebant oedematosi, sensimque ad abdomen vsque

humor collectus adscendebat. Inter initia prae-
bui Edinburgensium pilulas squilletticas; qui-
bus febris delebatur; posthaec decoctum semi-
uinofum ex Ipecacuanha, Rheo, & medio cor-
tice sambuci, cuius posterioris laudes iam ceci-
nit Q. S. Samonicus:

Conueniet tenerae radix decocta sambuci.

Detumuerunt sensim sensimque pedes, & cum
urina effluxit subtercus aqua. Per duos menses
patienter assumpsit hoc decoctum, & euacuatio-
nem plurimorum humorum secutus est cata-
meniorum fluxus, cum integritate corporis. In-
terposui quoque singula hebdomade bis deco-
ctum mannatum. Alium septuagenarium ver-
bi diuini praeconem hypochondriacum, eodem
ferme modo sanauit, si excepias id, quod post
assumpta resoluentia Pyrmontanas potauerit.

OBSERVATIO XXVI.

*De febre intermittente tertiana in conti-
nuam transeunte, pessimisque symptoma-
tibus stipata.*

Ex nobiliorum sexu matrona XLVI annos
nata, cholericis sanguinea, toroso corporis ha-
bitu praedita, horrore ingentiprehenditur octo
horarum spatio vix absoluto. Sequitur hunc
aestus

aestus intensissimus, sub cujus feruore conuulsionibus, & animi deliquio alternis vicibus diuexabatur. Pulsus quod mirum! sanissimi hominis erat, inter conuulsionem & animi deliquium, & tamen respiratio interdum per horae quadrantem plane erat abolita. Hinc suspicio mihi nascebatur, haec symptomata hysteris affectibus magis quam feбри deberi. Quam ob causam castoreum ad sopienda ea adhibebam, neque omni effectu destituebatur medicina, quem vero an delinquenti paroxismo, an castoreo tribuerem nesciebam. Conuulsionem & animi deliquia plenarie desinebant, & breui post paroxisum finiebatur, absque notabili tamen sudore. Aestus duodecim horarum decursu absoluebatur. Sub ipso hoc aestu, venam pertundi curavi, quo melius se habere aegra coepit, tertiaque a venae sectione hora fluxus catameniorum ingruit. Spes mihi inde nascebatur, conuulsionem nunc sua sponte cessaturam esse. Sub intermissionem VI-VII horarum, sub quarum decursu aegra, anxietatibus praecordiorum vexabatur, hypochondria erant inflata & dura, lingua tremula, nausea vomitusque sub frigoris impetu vrgebat. Cuncta quidem haec emeticum desiderassent, nisi catameniorum fluxus admodum copiosus, & obluetatio aegrotantis id vetassent. Decoctum ergo laxatiuum mannatum substituebam; ex quo cum ter vel quater deiecit aegra, multo melius se habuit.

habuit. Intermittebat autem jam febris XL horas, appetitus autem plane erat deletus, & inter haec nonnunquam, praecordiorum anxietatibus, lypothymiis & conuulsionibus prehendebatur, quae tamen Naphthae vitrioli statim cedebant. In transitu hic intactum relinquere non possum, Naphtham respuere camphoram & nullo modo eandem soluere. Tertius paroxismus nunc ingruerat, horror non ultra III hor. durabat, aestusque III horis absoluebatur, hunc sequebatur sudor vniuersalis & salutaris, siquidem vires inde nullo modo fractae sed potius auctae apparuerunt. At cum, sudoribus laudabiliter & copiose adhuc fluentibus, indusium mutaret aegra in cubiculo frigidiusculo, eodem ferme momento in horrorem recidit cum summo angore, & catameniorum suppressione, non minus ac sudoris. Quo nunc quidem ex intermittente febre continua subnascebatur fatis anceps. De nouo nunc quoque conuellebatur & animus saepe numero delinquebat. Accedebant praeter haec singultus, aponia, paralysis linguae, quae simul sumta nil aliud quam mortem portendere videbantur. Inter haec tamen facies adhuc erat sui similis, bene colorata, situs in lecto consuetus, oculorum splendor bonus, & pulsus aequalis, quam aequalitatem caeterum omni alio morbi tempore, sub frigore, sub aestu, sub sudore, imo sub lypothymiis, conuulsionibus, ante, sub,

&

& post catameniorum fluxum secundum horologium meum portatile, indefessa opera obseruati.

Caeterum cum in nostra aegra nil aliud molendum erat, quam vt febris sopiretur, sub remissionibus extractum corticis peruuiiani dedi, cum strictiori regimine, quo factum, vt duodecima a prima exhibitione hora luculenter ea intermitteret. Quam intermissionem ambabus amplexus, affatim porro ipsum corticem exhibui, & hoc tandem modo rebellem morbum vici. Recollectis viribus, potandarum Pyramontanarum suasor fui, quibus in pristinam sanitatem rediit.

OBSERVATIO XXVII.

De graviditate apparente.

Foemina XL annorum, quum ob varia delicta in carcere publico custodiretur, de defectu mensium & abdominis tumore conqueritur, gravidamque se esse pronunciat & ob hanc causam laxiorem obtinuit carcerem. Ast cum decimus iam volueretur mensis, & partus hactenus frustra expectatus fuerat, rogabar ego a iudice, vt inquirerem in ejus rei conditionem,
Abdo.

Abdomen ergo in toto suo ambitu aequaliter quidem expansum, nec motum tamen quandam foetus percipere poteram, licet lactis non-nihil vbera dabant. Maxime ergo dubius hac in re, digitum in vaginam intromissi, ac vteri orificium exploravi, quod plantum erat, ac ita quidem comparatum, ac si partus aliquis infuaret. Extractum vero digitum sequebatur ingens copia sanguinis grumosi, foetentis, putridi, nigricantis. Manum tum abdomini imponebam, leuiterque compresso abdomine, sanguis nunc porro tanto impetu effluebat ac si liquor e dolio mittitur. Foetor mihi diutius ferendus non erat, quia propter nil aliud moliebar, quam vt haustu vini reficerent aegram. Altero die abdomen erat collapsum, vbera vix guttulam lactis dabant, quam ob rem reficientibus & paucis emmenagogis omnem absolui paginam. In sanguine explorato, ne stamen quidem embryonis in conspectum veniebat.

In transitu intactum relinquere non possum euporiston quoddam remedium, efficacissimum tamen, ab lactantibus commendandum, quod in eo consistit, vt mammis saponis illius fusci, vulgaris (braune Seiffe) circiter vncia dimidia tergo versus imponatur. Quo mammae statim flaccescunt. Ast aut leuiori laxante tunc vtendum aut emmenagogo.

OBSER

OBSERVATIO XXVIII.

*De efficacia mercurii sublimati corrosivi,
interne dati, in cancro cum
cavie.*

Iuuenis octodecim annos natus, hocce malo a longo jam tempore erat detentus, in eum demum auxilium poposcit, postquam varia incassum adhibuerat medicamina morbo. Haec autem erat tum temporis rerum facies.

Labium superius tumidum erat & dolens, adeo ut quamplurimas noctes insomnes transigeret, interior ejus superficies erat exesa, pariter ac gingiva maxillae superioris, alveoli dentium incisorum & caninorum carioli, & fragiles, ita ut progressu temporis, frustum hujus ossis sponte excideret, quodque receptaculum fuerat quatuor dentium. Mox infra fraenulum labii superioris sinus adscendebat, latitudine pollicis, in utramque cavitatem nasi, duobus foraminibus desinens, & sanioso mucosam materiem abunde fundens. Infra orbitam dextram, in regione canalis nasalis, tumor aderat, & ubi premeretur stridebant ossa subjacentia obscure.

Quoad sanationem, varia iterum tentavi, minus succedentia, donec tandem praeceptum

ALL,

ILL. HAENII *) secutus ad scopum peruenerim. Hujus verba haec sunt: "In libra spiritus frumenti, grana sex mercurii sublimati corrosui soluantur, danturque ejus duo de die cochlearia; aliquando, si videmus id hominem bene ferre pertinaxque sit malum, ter, imo quater de die; ea lege vt vel decocti alicujus emollientis, Altheae Bardannae, imo saepe aquae purae, Libr. II. III. totidemque lactis, quotidie absumat, & omni quarto mane purgetur quinque pilulis ex mass. pil. extr. cath. gr. X. scammon. & Res. Ialap. à gr. V. Spir. Vin. q. f. vt f. pil. No. V."

Prima septimana, adhuc timidus, dimidium tantum cochlear bis in die dedi, altera vero, eum noxam non viderem, ad integrum progressus sum qualibet vice, & sic adscendi ad duo, & hisce continuabam ad finem vsque curae. Per sesquimensem haec patienter assumfit. Primis istis diebus ac bina cochlearia per vicem assumeret, salinationem aliqualem expertus est, quae vero sua sponte desinit. Externe variorum medicamentorum vires hac occasione expertus sum, de quibus sigillatim vero infra. Nunc saltem de phlegmate vitrioli quaedam proferam, vtpote quod optime se gessit. Tangi saepius in die vlcus eodem jussi, pariter ac

*) Anton. de Haen Rationis medendi pars altera. Edit. alt. p. 174.

ac calide in sinum injici. Statim vero effluxit per os ac per foramen alterutrum nasi injiceretur liquor. Dolores excitabat vehementiores, verum progressu temporis nullum plane inde sensit incommodum. Sensim sensimque finus coalescebat, foramina claudebantur, & gingivae nova obducebantur carne. Tumor vero ille, quem supra memoravi, salivatione finita evanescebat, nec stridor ossium amplius percipiendus erat. Cicutam in forma cataplasmatum superdatam valdopere commendo, tanquam medicamentum dolores mitigans, & lene narcoticum. In forma pilularum interne dedi extractum cicutae, cum mihi traderetur aeger, methodo a Cel. Störkio *) proposita, ast nihil emolumenti inde aeger percepit. Nec multo melius se gessit Mercurius diaphoreticus Cel. Kleinii **) cum decocto suo antiuenero. Essentia vulneraria ex mere balsamicis conflata parum profuit. Paregoricum saturninum, nihil.

OBSERVATIO XXVIII.

*De efficacia mercurii sublimati corrosivi in
Spina ventosa.*

Ex erysipelate male tractato nata erat spina sic
D dicta

*) Libellus de cicuta. Vindob. MDCCLXI.

**) Select. medicamentorum rationalis. Francof. &
Lips. 1756. p. 50. & 51. p. 134.

dicta ventosa, in tibia. Signa hujus morbi, cum plebi adeo nota sint, heic praeteream.

Filia erat duodecim annos nata, cum snapte natura erysipelate prehenderetur. Chirurgum hac de re consuluit, rem refrigerantibus aggrediens. Materia erysipelacea sic ad interiora pulsa, periosteum primum, deuo os ipsum erodit, & ultimo medullam corrumpit, morbumque ossis, quem spinam ventosam vocant produxit. Varia praeter jam memorata remedia a chirurgo tentata sunt, quae vero eum singula in cassum adhiberentur meum deuo quaesiuerunt auxilium. Varias tum temporis magnitudinis ossa & fragmenta exciderant, adeo ut medulla jam vno loco, prope sub tuberculo ossis tibiae in conspectum veniret. Malleolus vterque pariter exesus, & ut breuissimis dicam, omne os vermis quasi erat perreptum, sic ut de amputando jam cogitarem. Interim tamen tentanda ea duxi quae experientia HAENIVM & post eum me ipsum docuerat. Parare itaque curavi solutionem mercurii sublimati corrosiui, eodem modo ac in obseruatione praecedente videre est. Absque vilo incommodo tulit medicamentum filia, quae intra sesquimensem viginti quatuor assumpsit grana. Omnia illa ossium fragmenta, quae soluta iam erant eximere curavi, & sensim sensimque callus prodibat, clarissimo instantis perfectae sanationis signo. Vlcera successivo coibant gradu, tumor euanescebat, & sic no-
uum

Obs. XXX. De Hydrope ascite casus singularis. 51

num corpori fulcimentum datum erat. Ex externorum remediorum penu perpauca adhibita sunt. Profundissimum vlcus lenissimo linteo carpto, eoque solutione sulphuris imbuto repleui, emplastroque tenacissimo tegi, quo liber aëris accessus impediretur. Reliqua vero vlcuscula superficialia tantum liquore styptico albo aut phlegmate vitrioli consolidavi. Cum aliquando leuis immineret salinatio, quam ex suis praevidebam signis, oculos spiritu vini camphorato lauare iubebam, quo facto saluationem haud experta est.

OBSERVATIO XXX.

De Hydrope ascite casus singularis.

Virgo triginta annorum deficiebat menstruo fluxu, jam per aliquot menses, abhinc cachexia, & oedemate, postmodumque hydrope quam graeci *ασκίτη* nominant laborabat. Decernebam omnia ea quae resoluerent aquamque subter cutem mouere poterant. Inter haec erant summum, decoctum Ipecacuanhae. Cum autem hoc leniri malum non poterat, gummiguttam saccharo remixtam dedi ad scrupulum vnum quotidie, quod quidem multum videbitur, aet aegta eo vix decies purgabatur. Inter haec,

D a

bullu-

52 *Obs. XXX. De Hydrope ascite casus singularis.*

bullulae ingentes, cacoëthae, in sphacelum transeuntes prodibant, tibiam & femur vtrumque obsidentes. Plurima pars aquarum collectarum per ista vlcera emanabat, quo gracilescebat aegra. Attamen cum periculum immineret, sphacelum altiores eoque damnosiores agere posse radices, omnis neruus tentendus eo erat, vt ejus nota quam primum deleteretur, quapropter decernebam decoctum corticis peruiani, chamomillae romanae & salis ammoniaci his locis superdare, quo effectum est quod in herba adhuc suffocaretur sphacelus. Depleto ad plurimam partem pernicioso humore, tam per purgans valentissimum, quam per vlcera aperta, de restituendo menstruo fluxu cogitavi, quam ob causam deglutendas dedi guttulas, quarum principale erat niger elleborus, bene memor effati MEADII *) vbi Tincturam Melampodii id est ellebori nigri, plenis ad hunc finem dilaudat buccis, in connubio martis. Coibant vero vlcera maligna, quorum loco fonticulo furam exulcerabam. Cum vero aegra egestatem sustentaret & se consuetis laboribus subicere rursus posset, meum auxilium non amplius poposcit. Caeterum non alienum esse metiri & potionem & vrinam in hujusmodi morbo, verissimum est, hoc enim modo videre licet an sentiat aeger medicinam.

OBSER.

*) *Monit. & praecept medic. p. m. 138.*

OBSERVATIO XXXI.

*De sudore per triduum durante & subito
lethali.*

Macilentus, at sanguine plenus vir, quadragenario major, postquam per aliquot tempus vino largius fuerat usus, tabem pulmonalem sibi contrahit, quae vero, cum aegre sanare ur, praepremis balsamo de Copaiba largius crebriusque in die sumto, tandem abit in tumores scirrhosos glandularum subaxillarium & tonsillarum, cum aliqua, durante tempestate nubifosa, aut pluuiosa, dyspnoea. Neglexit iste bonus vir hos tumores indies grandescentes, nimium fidens valetudini suae, ad quam conservandam fonticulum in brachio aiebat. Derepente vero, cum nihil mali sentiret, anxietate summa corripitur, ego aduocor, & aegrum sudoribus vniuersalibus diffluentem inuenio, quem pridie satis hilarem videram. Adeo sudores promanabant vt quouis semihorio indusium mutandi necessitas vrgeret. Sudoris Anglici ad instar. Mentis caeterum semper erat compos, pulsus celer quidem sed mollis tactu, nulla sitis, & nullum aliud symptoma quam inmanis sudor, dyspnoea celerque pulsus. Ex quibus simul sumtis colligere licebat sanguinem pulmones libere permeare non potuisse, vomitamque in quodam pulmonis lobo ruptam fuisse, nulla

54 *Obs. XXXII. De febre maligna, cum peculiari*

vero eueniente puoptifi quam olim passus fuerat, pus in cauum pectoris descendisse, reliquamque massam sanguineam putrilagine infecisse, vnde etiam erat quod sanguis e vena missus nullo modo coagularetur licet albesceret.

Variis temperantibus, reficientibus & multis aliis remediis incassum adhibitis, tertio morbi die animam expirauit.

OBSERVATIO XXXII.

*De febre maligna remittente cum peculiari
symptomate hydrophobiae haud multum
absinili.*

Sexagenarius vir, haemorrhoidariis anomaliis frequenter subiectus, postquam sese imbrum casu in frigidiusculo aëre, corpore exaestuante liberius exposuerat, noctu inter VI & VII Augusti 1762. ingenti horrore, nausea, anxietate, cum insequenti aestuprehenditur, tamque vehementi, vt inter initia iamjam febris deliraret. Die VII° Augusti ad eum vocatus, tam causam occasionalem, quam alias calamitates aegrum inpraesentiarum aggrauantes, illico expertus sum. Quare emetico rem aggredi non amplius dubitavi, dedique ad hunc finem sequentem puluerem

R.

Symptomate hydrophob. haud multum ab simili. 55

℞. sulph. aurat. antim. gr. iij̄,
sal. polychr. Seign. gr. x.

M. D. pro vna dosi.

sexies inde biliosa, multa pituita remixta euo-
mitiunt. Finita hac operatione potandam dedi
Pisanam temperantem ex hordeo perlato, ni-
tro depurato, succo citri & pauco saccharo pa-
ratam.

Circa vesperam demum febris intermittebat,
fudore nullo apparente. Vrina statim ab initio
mingebatur intense rubra, cito turbida, at nuls
lumi deponens sedimentum.

Si stupiditatem ex pristino delirio exceperis
dies VIII Augusti fat commode transigebatur,
Appetitu carebat, subdormiebat, vires aliquo-
modo erant fractae. VIII die reuertebat pa-
roxismus multo acerbior. Primo quidem ad
aestum temperandum propinabam hunc pulue-
rem omni hora

℞. Salis polychr. S.

Nitr. depur. à gr. viij̄.

℞ap. cancr. acido citr. satur. gr. iij̄.

M. D.

Superbibendam dabam copiosam Pisanam supra
jam memoratam. Cum vero aestus intensior
fieret, metuenda erat omnino stalis inflamma-
toria, ad quam praecoccupandam proposui se-
quentem Mixturam.

D 4

℞

56 *Obs. XXXII. De febre maligna, cum peculiari*

℞. Aqv. ceras. nigr. vnc. viij.
Camph. cum pin. trit. dr. iβ.
acet. vin. opt. vnc. j.
lap. cancr. acido citr. satur. dr. ij.
Syr. aceto. citr. vnc. iβ.

M. S. omni bihorio cochlearia duo sumenda.
Praeterea cum deliria constantia erant, suram
vtramque vesicatorio fatis largo exulceravi. Hac
nocte paroxismus leni madore finiebatur. No-
randum febrem nunquam plenarie cessauisse,
quum potius stupor sensuum constanter perman-
serit.

Die XVI. plenaria ferme aderat intermissio,
quam ob rem ambabus hoc interuallum ample-
xus omnem mouebam lapidem, vt aeger refice-
retur, febrique occurreretur; hunc in finem
decernebam sequens decoctum

℞. Cort. peruu. vnc. β.
aurant. dr. ij.
cinamom. dr. j.

Hb. Anagallid. Mj.

C. coq. lent. igne in vin. alb. & aqu. com,
aa vnc. viij. col. vnc. xiiij. adde

Syr. flor. tanic. vnc. iβ. M. D.

Hacce Mixtura pergimus, & pro re nata inter-
positis temperantibus, vsque dum ex improviso
noua ludebatur scena, quae prope ab exitio erat.

Noctu inter XIII & XV diem, derepente
aduocor, & ego inueniebam aegrum ex febre
acriter delirantem, inquietum, oculis semiclau-
sis,

sis, detorsis, hiante ore, & quod probe notandum hydrophobum. Si quoddam fluidum ipsi offerebatur, angor clamorque eo multiplicabatur, lingua erat nigra eodemque tetro colore labia tincta. Perscrutabar quantum fieri poterat, causam hujus inopinati mali, ast frustra! Relinquebamus aegrum subdormientem & nunc elapso abhinc vix bihorio, quanta discrimina rerum!

Venam secandam pedis jubebam, clysteremque acriorem infundere. Sedatius abhinc factum est delirium, hydrophobia mansit. Omnibus hisce malis iisque profecto pessimis, accedebat crudelis ischuria, clamores summos inter menjendum aegro extorquens. Succurrebam statim decocto lactis cum semine lini & croco austriaco, quod cum linteis quadruplicatis genitalibus superdabatur, perinaeo vero illiniebatur oleum petrae. Illico dolorum expers minxit magnam urinae copiam, rufescentis, sedimentum crassum deponentis. Hoc symptomate composito, ad alterum sopiendum proposui sequens decoctum ope syringae gulae injiciendum,

℞. Fl. Sambuc. Mj.

Rad. Pimpin. alb. dr. ij.

Lap. prunell. dr. iij.

℞. coq. in aqu. calc. viv. f. q. col. vnc. viij.

add. acet. camph. vnc. j.

Mel. rosat. vnc. iij.

Md.

D 5

cata-

cataplasmate emolliente camphorato collum circumdare, & epispastico locum intra scapulas brachiumque utrumque exulcerare. Per trihorium continuo fere riuito calide iniectum est decoctum. Circa auroram ad se rediit sese de doloribus intra scapulas & in brachiis conquaerens. Laeti fuimus dolorum! Haec dies serenitatem menti reddidit, quapropter corticem hodie largiori manu reassumere debuit.

Die XVII rursus accendebatur febris, attamen multo mitior ac praecedens, quanquam deliraret & de nouo ischuniam pateretur, quae itidem, cum oleum petrae perinaea illiniretur, cedebat.

Die XXIX laetus percepi paroxysmum emanasse, aegrum appetere, viresque recolligere. Ast hoc gaudium per errorem in diæta nimis citoperibat. Nimis enim appetitui indulserat, & se liberiore aëris afflata exposuerat. Quam ob causam in vix derelictum. Orcum die IX Septembris recidit. Nausea & anxietas praecursores erant, emetico ventriculum subuertebam, & ut breuis sua, omnia eademque symptomata recrudescerent, hydrophobiam si exceperis. Hac recidua persanata, itidem per errorem tertiam recidivam passus est. Verum cum & haec debellata fuerat, curiosior de conseruanda valetudine factus, tandem XXII Septembris integre reconcualuit.

OBSER.

OBSERVATIO XXXIII.

De ulcere abdominis, per quod varia fragmenta ossium, dentes, crines, carnesque prodire.

Non possum non, quin hic memoriae tradam, historiam rarissimam puellae, quae iam ab utero monstrum in suo abdomine aluit, quodque indefessa eaque dexterrima opera Chirurgus Luchoviensis S. C. Schurig successivo gradu exsecuit. Magni feci hanc historiam, quoniam certe doctrinam de hominis generatione aliquomodo clariorem poterit reddere. Inpraesentiarum vero de hoc differere meum propositum non est, siquidem alio loco & tempore hac de re erit dicendi occasio, hic solummodo eodem, ac expositum germanico idiomate a Chirurgo accipi modo, mutata lingua, ponam.

In vico Dangenhorst, praefecturam Wustrow audiente, scribit, anno MDCCXLIII nascetur rustico Petro Schorling filia Elisabeth Dorothea dicta. Haec iam ab utero abdomen habuit elatum, durumque tactu, ex quo semper aegrotavit. Pari cum progrediente aetate passu, quotidie intumescencia abdominis crevit, & quidem tantum, ut multi eam pro grauida haberint. Ad annum decimum quintum suae aetatis demum prouecta, crebrius sibi abdomen dolere dixit, & nec hoc citra rationem, siquidem re-

gio

gio hypogastrica, pollicem circiter infra umbilicum sensim inflammaretur, cum insigni dolore. Hic locus prominebat. & ad instar bullae aquae extenuabatur. Sua sponte rupit haec bulla, ad quam deinceps sanandam parentes ipsi medicinam fecerunt, eamque deligauerunt, quam vero de grauissimo foetore pertaeii deinde neglexerunt, utique cum ex ulcere hebdomadis spatio, tres dentes ejusdem, ac infans sex aut octennis habere solet magnitudinis, effluerant. Prodiit deinceps frustum carnis membranosae, angustum, oblongum, sex pollicum longitudinis. Inter haec conatum sensit & dolores velut parturientis. Frustum vero cum longius ex ulcere protrahi non potuisset, parentes forpice oviaria absciderunt.

Post quatuordecim dies fere manipulus crinium graeolente latice immixtarum glomeratum ex ulcere emanauit. Iterum aliquot post dies extrahebantur duo fragmenta ossium, cariiosa, inaequalia, oblonga, quorum alterum sesqui, alterum vero dimidium longitudine aequabat pollicem.

Per vulgus jam innotescebat historia hujus juuenculae, & prout semper fieri solet, fabulosis variis additamentis ornata. Cujus notitia cum etiam ad nos veniret, curiosior factus me ad verbi diuini ministrum ejus loci contuli, qui omnia, jam a me scripta sancte affirmabat. Quarebam ex patre hujus portenti, anne fors placeret eo adducere Physicum prouinciae Dni. D. Löbr, qui me-

var. fragm. ossium, dentes, crines, carnesq. prod. 61

mecum in statum absconditum hujus ulceris inquireret. Consensit illico.

Vnde factum est vt nos decima Martii MDCCLX eo contulerimus. Studiose inquirebamus in ulceris conditionem, nihil autem, quam quaedam callosae cavitates, & grauissimus, teterimusque foetor, quem summa cum molestia percipiebamus, discerni poterat. Patri porro persuadere studebamus, vt nobis transmitteret patientem Luchovium, vt eo melius vulneri mederi possimus, alias enim metuendum esset, fore vt tota putresceret. Perterritus, statim in nostram descendit sententiam. Sub reditum nobis tradebat crines & ossa, cum dentibus, quae ex ulcere prodierant.

Vigesima quinta Martii adduxit pater filiam suam Luchovium eo scopo, vt omnia ea, quae ad restitutionem filiae sanitatis possibilia forent, tentarentur.

Aliquot intercedebant dies, antequam aliquid detegeram noui, nil aliud itaque, quam ulceris ope spongiae ceratae, dilatationem tentabam.

Sexta Aprilis impungebam in corpus quoddam durum renitens, & studiosissima opera protraxi dentem, alium nona, iterum alium decima Aprilis. In amplificatum quantum fieri poterat vlcus porro inquirebam specilli ope, irruebam iterum in corpus durum, tactu satis grande, quod forcipe prehendi protraxique fragmentum ossis maxillaris, tribus adhuc dentibus munitis.

Attulit,

62 Obf. XXXIII. De ulcere abdominis, per quod

nitum, quodque adhuc possideo. Proxime insequentibus diebus, varias particulas cutis capillis ornatas produxi. Cum vero deligatio hujus generis molesta & ad plurimam partem inefficax esset, consilium Dn. Löhr secutus vlcus de nouo cultello lenticulari, in dextra vlceris parte sex pollices deorsum, dilataui. Ast finem imponere debebam operationi ob enormem haemorrhagiam quam linteo copiose carpto sistebam.

Ante tertiam diem ideo non deligabam, quia aegra febrem vulnerariam patiebatur, & refectioe indigebat.

Prima Maji aperiebam deligatum vlcus, scaetens materia foetidissima. Ex apertura nouissime facta prominebat cartilagosum quoddam corpus, subdurum, rotundum ac velut manubrio *) sesquipollicem longo praeditum. Hoc deligationi iterum impedimento erat, siquidem indies e sinistro dextrum latus, simulque anteriorem vlceris regionem peteret, tantumque prominere, vt aliqua parte femuri incumberet, ibidemque tam inter ambulandum quam sedendum cutem arroderet, vtique cum acriore maderet materia.

Verum enim vero per id ipsum sanatio de die in diem retardabatur. Quam ob causam ipsum corpus prominens aggredi & extirpare nunc
ani-

*) Fragmentum erat maxillae vnico dente tantum munitum, an vero corpus istud rotundum, subdurum & cartilagosum, pro cranio habendum?

var. fragm. osseum, dentes, crines, carnesq. prod. 63

animus erat, tentabamque ane frustatim id fieri posset, quodque crebrius ast maxima cum circumspeditione perfeci, cultrum vero secantem qualibet vice ingens sanguinis torrens sequebatur, attamen non impediēbat quo minus propositum prosequerer.

Adipiscebar quoque successiuo gradu, varia ossa carne adhuc inuoluta non modo, sed & cartilagine, item fragmenta maxillarum dentibus adhuc munita. Sedecim dentium ex hoc ulcere exentorum jam sum possessor.

Ad plurimam partem nunc absoluta extirpatione duriorum in dextra regione sitarum partium, adigebam fortuito casu cultellum paulo profundius, ut ex improviso magna intestinorum pars ex ulcere proferperet, quam vero in eodem iterum reponebam momento, debitoque modo deligabam. Tertio die post reaperiebam deligatum ulcus, & omnia in bono erant statu. Ideoque ad alteram eamque finistram viceris regionem me conuertebam, ut & hujus loci peregrina extirparentur. Verum & in hoc latere secando versatus iterum in idem infortunium incidi, profundius quam par erat cultro secans, profluebat illico considerabilis intestinorum pars, quorum vero repositionem eodem ac ante jam memoratum est modo perfeci.

Finita tandem extirpatione, ulcus nunc, quod in toto suo ambitu callosum & inaequale erat figuramque haemisphaerii referens, consolidandum

64 *Obs. XXXIII. De ulcere abdominis, per quod &c.*

dum erat, cuius quoque sanationem sex mensium spatio legitimo modo finiui. Caeterum patiens nunc corpore & viribus crescit, laboribusque rusticanis se absque incommodo subijcit. Hujus vero historiae veritatem Doctores Medici, quorum nomina hic apposui, quique deligationi passim interfuerunt, testatur

Löhr D. & Phys. prov. Luchov,
Leonhardt D. & Phys. Lunob.
Hoppe D. } Soltwedel.
Gerke D. }
S. C. Schurig, Chirurgus.

Tandem & ego, autopsya conuictus veritatem hujus rarissimi exempli testari possum, siquidem ipse partem maxillae ex ulcere prominentem & dente inolari munitam, manibus tetigi, reliquaque quae ex ulcere prodire monstruosa oculis contemplauit.

Omissa quaedam.

Cerebri nulla vestigia visa sunt.

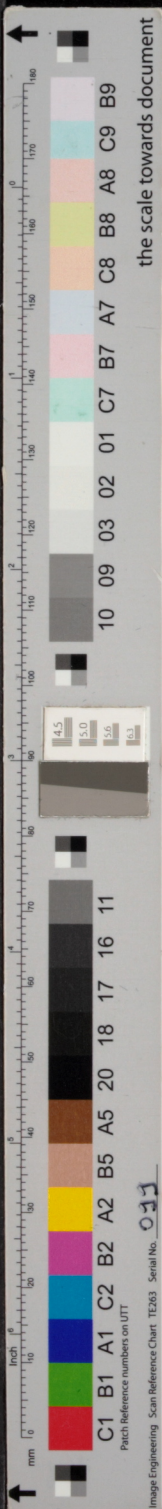
Puella dolores sensit a cultro monstrum faciente.

Adeoque proprium cerebrum vix habuit.

Videtur monstrum ab anno sexto puellae aetatis non amplius creuisse, & ad instar lithopædii se habuisse.

Menstruorum fluxum hactenus nondum experta est.

crines, carnesq. prod. 53

aque anne frustatim id
ebrius aut maxima cum
i, cultrum vero secans
as sanguinis torrens fe-
impediebat quo minus

successivo gradu, varia
ata non modo, sed &
nenta maxillarum denti-
decim dentium ex hoc
suum possessor.

nunc absoluta extirpa-
tra regione sitarum par-
ito casu cultellum paulo
prouise magna intestino-
oferperet, quam vero in
am momento, debitoque
rtio die post reaperiebam
nnia in bono erant statu,
nque finistram vlcis re-
m, vt & hujus loci pere-
Verum & in hoc latere
m in idem infortunium
m par erat cultro secans,
erabilis intestinorum pars,
nem eodem ac ante jam
perfecti.

atione, vlcus nunc, quod
illosum & inaequale erat
errii referens, consolidan-
dum